حاملگی خارج رحمی و متوتروکسات

آموزش به بیمار

وقتی تخمک بارور در جایی خارج از رحم لانه‌گزینی و رشد کند، حاملگی خارج رحم شکل می‌گیرد. تخمک بارور پس از لقاح، از طریق لوله‌های رحم به سمت رحم حرکت می‌کند. اگر لوله‌های رحم آسیب دیده یا مسدود شده باشد و نتواند تخمک را به سمت رحم هدایت کند، احتمال دارد تخمک در لولهٔ رحم لانه‌گزینی کند و در آنجا به رشد خود ادامه دهد. حاملگی خارج رحم بیشتر در لوله‌های رحم شکل می‌گیرد اما در موارد نادر، ممکن است تخمک در تخمدان، دهانهٔ رحم یا حتی محل زخم سزارین لانه‌گزینی و رشد کند.هیچ راهی برای جابه‌جا کردن و انتقال تخمک بارور به درون رحم وجود ندارد، بنابراین پایان دادن به بارداری تنها راه ممکن برای برطرف کردن مشکل در حاملگی خارج رحم است. درصد کمی از زنان دچار حاملگی خارج رحم می‌شوند. اگرچه برخی از عوامل می‌تواند احتمال حاملگی خارج رحم را افزایش دهد، اما این مشکل ممکن است برای هر کسی به وجود بیاید و از آنجا که می‌تواند برای مادر خطرناک باشد، لازم است علائم آن سریع تشخیص داده شود و تحت درمان قرار گیرد.

عوامل افزایش دهنده حاملگی خارج رحمی:

- جراحی‌های مرتبط با مشکل لوله‌های رحم
- سابقهٔ قبلی حاملگی خارج رحم
- عفونت در دستگاه تناسلی فوقانی (التهاب لگن(PID))
- روش های کمک باروری
- بارداری بعد از ۳۵ سالگی
- مصرف دخانیات

علائم حاملگی خارج رحمی :

این علائم معمولاً در اوایل بارداری پدیدار می‌شود و ممکن است از زنی به زن دیگر متفاوت باشد. با این حال، برخی از زنان هیچ علامتی نشان نمی‌دهند و حاملگی خارج رحم تنها پس از پارگی لولهٔ رحم مشخص می‌شود. شما ممکن است علائمی مشابه یک بارداری عادی داشته باشید، عادت ماهانهٔ شما به تعویق بیفتد یا علائمی مانند حساسیت و درد پستان، خستگی و حالت تهوع داشته باشید.همچنین ممکن است دچار علائمی مانند احساس سختی و درد در شکم یا خونریزی واژن شوید که ممکن است به صورت پراکنده و خفیف باشد.

علایم هشدار برای مراجعه به پزشک یا اورژانس بیمارستان:

- درد یا حساسیت در ناحیهٔ شکم یا لگن (بخصوص یک طرفه در سمت چپ یا راست لگن)
- لکه‌بینی یا خونریزی واژن
- درد در شانه‌ها
- نبض ضعیف، تپش قلب یا غش

تشخیص حاملگی خارج رحمی :

- معاینات پزشکی
- آزمایش خون و ادرار
- سونوگرافی

درمان حاملگی خارج رحم :

❖ درمان دارویی

❖ جراحی

اگر پزشک تردیدی در مورد حاملگی خارج رحم نداشته باشد و جنین نیز نسبتاً کوچک باشد، ممکن است پزشک از درمان دارویی استفاده کند. در این روش داروی مخصوص حاملگی خارج رحمی به نام متوترکسات (Methotrexate) برای فرد تجویز می‌شود.

متوتروکسات

این دارو که از طریق عضله تزریق می‌شود، به وسیلهٔ جریان خون به جنین می‌رسد و باعث توقف رشد سلول‌های جفت و در نتیجه پایان یافتن بارداری می‌شود و با گذشت زمان، سلول‌های جنین تخریب می شود. با آغاز اثربخشی دارو، ممکن است کمی درد شکم یا گرفتگی ماهیچه‌ها و احتمالاً تهوع، اسهال و استفراغ داشته باشید.

⇦ عوارض دارویی:

همزمان با مصرف این دارو ممکن است یک سری علائم را پیدا کنید و ممکن است هیچ علائمی نیز نداشته باشید که در بدن افراد متفاوت است. یکی از شایع ترین علامت ها تهوع و استفراغ می باشد و نیز اختلالات گوارشی که معمولاً بعد از تزریق ایجاد می‌شود، و زخم دهان ممکن است ایجاد شود که بهتر است بهداشت دهان را رعایت فرمایید. بیرون روی یا اسهال، تغییرات خلق و خو، درد قفسه سینه و سرفه های خشک، عوارض کلیوی نیز از دیگر عوارض مرتبط با این دارو می باشد که ممکن است رخ دهد.

⇦ مراقبت ها در زمان مصرف دارو:

◆ توصیه می شود با مصرف این آمپول حتماً در طول روز به اندازه ۲ تا ۳ لیتر مایعات مصرف نمایید؛ چون ممکن است عوارض کلیوی را ایجاد کند. با مصرف مایعات زیاد این عوارض بهبود می یابد. ممکن است دچار لکه بینی یا خونریزی نیز بشوید.

◆ در این مدت باید از مصرف الکل، مسکن‌های غیراستروئیدی ضدالتهابی مانند ایبوپروفن، آسپرین و ناپروکسن و هر مولتی‌ویتامین یا مکمل دیگر حاوی فولیک اسید پرهیز شود.

◆ از رابطهٔ جنسی، فعالیت‌های شدید و نور خورشید پرهیز شود.

◆ پس از مصرف دارو، برای بررسی سطح هورمون HCG و اطمینان از حذف حاملگی خارج رحم باید چند آزمایش خون انجام شود. این آزمایش‌ها تا زمانی که سطح هورمون به صفر برسد، معمولاً چند هفته ادامه خواهد یافت.

✹ اگر در مدت درمان دارویی، هر گونه نشانه‌ای مانند درد شدید شکم، درد شانه، خونریزی شدید یا نشانه‌های شوک مانند نبض ضعیف، تپش قلب، رنگ‌پریدگی پوست، سرگیجه یا غش داشتید، فوراً با اورژانس تماس بگیرید.

شناسنامه محتوای آموزشی	
موضوع	حاملگی خارج رحمی
تهیه کننده	سجاد وردی-سوپروایزر آموزش
تایید کننده علمی	دکتر افسانه سادات تقریری
سمت	متخصص زنان و زایمان- مدیرگروه زنان و رییس بخش زایمان بیمارستان آیت ا... یثربی
تاریخ تهیه	1402
تاریخ بازنگری	1404
کد	MA-FO-09